

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

PAOLO MENGGOZZI

prezentate la 13 martie 2008¹

I — Introducere

1. Prin prezenta trimitere preliminară, Finanzgericht Hamburg (Germania) solicită Curții să interpreteze punctul 48 punctul 7 literele (a) și (b) din anexa la Directiva 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE², astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995³ (denumită în continuare „Directiva 91/628”).

2. Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între Interboves GmbH (denumit în continuare „Interboves”), pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg-Jonas (denumit în continuare „Hauptzollamt”), pe de altă parte, având ca obiect refuzul acestuia din urmă de a acorda Interboves o restituire la exportul de bovine vii solicitată în luna iunie 2002, pe motiv că durata transportului (maritim) al acestor animale ar fi fost mai mare decât cea prevăzută la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628.

II — Cadrul juridic

3. Articolul 33 alineatul (9) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat⁴ condiționează plata restituirilor la exportul de animale vii de respectarea dispozițiilor stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor și, în special, la protecția animalelor pe parcursul transportului.

4. La 18 martie 1998, Comisia Comunităților Europene a adoptat Regulamentul (CE) nr. 615/98 din 18 martie 1998 de stabilire a normelor specifice de aplicare a regimului restituirilor la export în ceea ce privește bunăstarea animalelor vii din specia bovină în cursul transportului⁵. Acest regulament, care a fost adoptat în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 805/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cărnii de vită și mânzat⁶, în special al

1 — Limba originală: franceza.

2 — JO L 340, p. 17, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 182.

3 — JO L 148, p. 52, Ediție specială, 03/vol. 17, p. 120.

4 — JO L 160, p. 21, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 80.

5 — JO L 82, p. 19.

6 — JO L 148, p. 24.

articolului 13 alineatul (9) din acesta⁷, și care precedă Regulamentul nr. 1254/99, a rămas în vigoare până la 13 aprilie 2003, dată la care a fost înlocuit cu Regulamentul (CE) nr. 639/2003 al Comisiei din 9 aprilie 2003 de stabilire a normelor de aplicare în temeiul Regulamentului nr. 1254/1999 în ceea ce privește cerințele privind bunăstarea animalelor vii din specia bovină în timpul transportului pentru acordarea restituirilor la export⁸. Regulamentul nr. 615/98 se aplica astfel declarațiilor de export depuse anterior adoptării Regulamentului nr. 639/2003⁹, printre care se numără cea din acțiunea principală.

- (b) «transport»: orice deplasare a animalelor, efectuată cu un mijloc de transport care include încărcarea și descărcarea animalelor;

[...]

- (g) «călătorie»: deplasarea de la locul de plecare la locul de destinație.

5. Articolul 1 din Regulamentul nr. 615/98 prevede că, pentru aplicarea articolului 13 alineatul (9) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 805/68, plata restituirilor la exportul de animale vii din specia bovină este condiționată de respectarea, în cursul transportului animalelor până la prima lor descărcare în țara terță de destinație finală, a dispozițiilor Directivei 91/628 și a dispozițiilor Regulamentului nr. 615/98.

- (h) «durată de odihnă»: o perioadă continuă, în cursul călătoriei, în timpul căreia animalele nu sunt deplasate cu un mijloc de transport;

6. Potrivit articolului 2 alineatul (2) din Directiva 91/628, se înțelege prin:

[...]”

„[...]”

7 — Textul articolului 13 alineatul (9) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 805/68 era identic cu cel al articolului 33 alineatul (9) din Regulamentul nr. 1254/99.

8 — JO L 93, p. 10, Ediție specială, 03/vol. 48, p. 3.

9 — A se vedea articolul 9 din Regulamentul nr. 639/2003.

7. Capitolul I din anexa la Directiva 91/628 prevede, la punctul A. 2 litera (d), că, în cursul transportului, animalele trebuie să fie adăpate și să primească o alimentație adecvată la intervalele prevăzute în capitolul VII din aceeași anexă.

8. Punctul 48 al capitolului VII din anexa la Directiva 91/628 privește în special duratele de călătorie și de odihnă. Acest capitol prevede:

— acces direct la animale;

„[...]”

— posibilitatea unei ventilații adecvate, care să poată fi adaptată în funcție de temperatură (interioară și exterioară);

2. Durata călătoriei animalelor din speciile enumerate la punctul 1 nu trebuie să depășească opt ore.

— pereți despărțitori mobili pentru crearea de compartimentări;

3. Durata maximă a călătoriei menționată la punctul 2 poate fi prelungită cu condiția ca vehiculul care efectuează transportul să îndeplinească următoarele condiții suplimentare:

— un dispozitiv care să permită racordarea la o rețea de alimentare cu apă în timpul opririlor;

— o cantitate suficientă de apă pentru adăparea animalelor în timpul călătoriei.

— cantitate suficientă de așternut așezat pe suprafața vehiculului;

4. În cazul în care se utilizează un vehicul rutier care îndeplinește condițiile enunțate la punctul 3, intervalele de adăpare și de hrănire și duratele de călătorie și de odihnă sunt următoarele:

— cantitate corespunzătoare de furaje la bordul vehiculului, în funcție de speciile de animale transportate și de durata călătoriei;

[...]

- (d) toate celelalte animale din speciile menționate la punctul 1^[10] trebuie să beneficieze, după 14 ore de transport, de un timp de odihnă suficient, de cel puțin 1 oră, în special pentru a fi adăpate și, dacă este nevoie, hrănite. După expirarea timpului de odihnă, transportul poate continua timp de 14 ore.

Comunitate, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, trebuie prevăzută o durată de odihnă de 12 ore pentru animale după debarcarea în portul de destinație sau în apropierea acestuia, cu excepția cazului în care durata transportului maritim permite integrarea călătoriei în schema generală de la punctele 2-4.

5. După expirarea duratei de călătorie stabilite, animalele trebuie descărcate, hrănite, adăpate și trebuie să beneficieze de un timp de odihnă de cel puțin 24 de ore.

8. Duratele de călătorie menționate la punctele 3, 4 și 7 litera (b) pot să fie prelungite cu 2 ore, în interesul animalelor, ținând seama în special de proximitatea locului de destinație.

[...]

[...]”

7. (a) Animalele nu trebuie transportate pe cale maritimă în cazul în care durata maximă a călătoriei depășește durata prevăzută la punctul 2, decât cu condiția să se respecte condițiile prevăzute la punctele 3 și 4, cu excepția celor referitoare la duratele călătoriei și la perioadele de odihnă.

- (b) În cazul transportului maritim prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din

III — Situația de fapt, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

9. La 12 iunie 2002, Interboves a declarat la Hauptzollamt exportul către Republica Federală Iugoslavia a 33 de bovine vii și a solicitat, în acest temei, acordarea unei restituiri la export.

10 — Este vorba despre bovine, cu excepția vițelilor.

10. Prin decizia din 23 iulie 2003, Hauptzollamt a refuzat restituirea, pe motivul că, în timpul transportului animalelor, Interboves nu respectase punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628.

11. În decizia sa, Hauptzollamt a explicat că, în urma analizării planului de drum prezentat de Interboves, bovinele ar fi fost transportate timp de 23 de ore, și anume 14 ore și 30 de minute de transport pe mare la bordul unei nave ro-ro între Bari (Italia) și Igoumenitsa (Grecia) și 8 ore și 30 de minute de transport rutier până la Evzoni, punct de frontieră între Grecia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, fără să fi fost asigurată nicio perioadă de odihnă. Considerând că punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628 stabilește că, după 14 ore de transport, trebuie prevăzută o durată de odihnă de 12 ore după debarcarea în portul de destinație sau în apropierea acestuia pentru animalele care au fost transportate pe mare între două puncte geografice din Comunitate, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, Hauptzollamt a refuzat, așadar, acordarea restituirii.

12. Prin decizia din 21 iunie 2005, Hauptzollamt a respins contestația administrativă introdusă de Interboves împotriva refuzului de a acorda restituirea la export, apreciind că durata traversării maritime trebuie să fie considerată o prelungire a transportului rutier, iar nu, astfel cum a susținut Interboves, că durata acestei traversări nu trebuie inclusă în durata transportului. Potrivit Hauptzollamt, pentru a verifica dacă durata totală a transportului este conformă punctului 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva

91/628, trebuia, așadar, adunată durata transportului maritim cu cea a transporturilor rutiere anterior și ulterior, ceea ce ar echivala, în speță, cu o durată totală de 32 de ore și 45 de minute (și anume 14 ore și 30 de minute de transport maritim și 18 ore și 15 minute de transport rutier până la destinația finală).

13. La 21 iulie 2005, Interboves a introdus, împotriva acestei decizii, o acțiune în anulare la Finanzgericht Hamburg, invocând faptul că respectase dispozițiile Directivei 91/628.

14. Apreciind că soluționarea litigiului depindea de interpretarea dispozițiilor capitolului VII din anexa la Directiva 91/628 cu privire la care ar putea, în cele din urmă, să existe unele îndoieli, Finanzgericht Hamburg a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Punctul 48 punctul 7 litera (a) [...] din anexa la Directiva 91/628 [...] stabilește cerința esențială impusă transporturilor [de animale] pe mare, astfel încât, în principiu – și cu condiția de a fi îndeplinite condițiile de la punctul 48 punctele 3 și 4 din anexa menționată mai sus, – perioadele de transport rutier anterioară și ulterioară transportului pe mare nu sunt legate între ele, chiar și în cazul

unui transport de animale pe o navă de tip feribot ro-ro (cunoscută sub numele «roll on/roll off»)?

- 2) Punctul 48 punctul 7 litera (b) [...] din anexa la Directiva 91/628 [...] cuprinde o dispoziție specială referitoare la navele ro-ro care circulă în Comunitate și care se aplică în mod cumulativ cerințelor de la punctul 48 punctul 4 litera [(d)], astfel încât, la sosirea feribotului în portul de destinație, nu începe să curgă o nouă durată maximă de 29 de ore și nu este necesar să se respecte o pauză de 12 ore decât dacă durata transportului pe mare a fost contrară normelor generale prevăzute la punctul 48 punctele 2-4 [...] din anexa la directivă, respectiv o durată maximă de 29 de ore, conform punctului 48 punctul 4 litera (d)?”

15. Conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție, Interboves, Hauptzollamt, guvernele belgian, elen și suedez, precum și Comisia au prezentat observații scrise. Pledoariile acestora, cu excepția Hauptzollamt și a guvernului belgian, au fost ascultate în ședința din 23 mai 2007.

IV — Analiză

16. Trebuie amintit că punctul 48 al capitolului VII din anexa la Directiva 91/628

instituie norme privind intervalele de adăpare, de hrănire, precum și duratele de transport și de odihnă pentru animalele din speciile enumerate la articolul 1 alineatul (1) punctul (a) din această directivă, printre care bovinele, în cursul transportului, cu excepția transportului aerian.

17. Punctul 48 punctul 2 din anexa menționată prevede că durata călătoriei nu trebuie să depășească 8 ore. Această durată poate fi prelungită totuși atunci când vehiculul îndeplinește condițiile suplimentare prevăzute la punctul 48 punctul 3 din aceeași anexă. Astfel, atunci când mijlocul de transport este un autovehicul care îndeplinește condițiile prevăzute la punctul 48 punctul 3 – aspect de care instanța de trimitere nu se îndoiește în acțiunea principală – punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 prevede că, după 14 ore de transport, animalele trebuie să beneficieze *de cel puțin* 1 oră de odihnă, în special pentru a fi adăpate și hrănite, după care transportul poate continua timp de 14 ore. Tot la punctul 48 punctul 4 litera (d) se stabilește, așadar, la 28 de ore durată maximă a transportului pentru autovehiculele care îndeplinesc condițiile prevăzute la punctul 48 punctul 3 menționat anterior.

18. În această privință, dorim să precizăm că formula curentă, preluată și de instanța de trimitere și de unele dintre părțile care au prezentat observații Curții, potrivit căreia

punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 ar autoriza o durată maximă de transport de 29 de ore, nu este decât o interpretare imprecisă a regulii 14 + 1+14 prevăzută de această dispoziție¹¹. Astfel, regula prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) menționat stabilește numai o durată *maximă* de transport rutier de 28 de ore, întreruptă de o durată *minimă* de odihnă de 1 oră, aceste două durate cumulate constituind durată *minimă* a călătoriei de 29 de ore. Prin urmare, durata unei călătorii ar putea, de exemplu, să fie de 50 de ore, și anume două durate (maxime) de transport de 14 ore fiecare, întrerupte de o perioadă de odihnă de 22 de ore.

19. În ceea ce privește transportul maritim, punctul 48 punctul 7 litera (a) din anexa la Directiva 91/628 face trimitere la regula stabilită la punctul 48 punctul 2 (și anume o durată maximă a călătoriei de 8 ore), cu excepția cazului în care condițiile prevăzute la punctul 48 punctele 3 și 4 din aceeași anexă, *cu excepția duratelor călătoriei și a perioadelor de odihnă*, sunt respectate. Rezultă, din chiar textul punctului 48 punctul 7 litera (a) din anexa la Directiva 91/628, că durată minimă a călătoriei de 29 de ore prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) menționat anterior nu se aplică, în general, transportului maritim. Acest mod de transport cuprinde, cel puțin, și astfel cum toate părțile care au prezentat observații Curții au arătat, transportul cu nave speciale care îndeplinesc condiții de confort asimilate celor existente într-un grajd (numite în mod obișnuit „nave-grajd”).

20. Pe de altă parte, punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628 prevede că, în cazul transportului maritim prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din Comunitatea Europeană, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor (denumit în continuare „transportul cu o navă ro-ro”), trebuie prevăzută o durată de odihnă de 12 ore pentru animale după debarcarea în portul de destinație sau în apropierea acestuia, cu excepția cazului în care durată transportului maritim permite integrarea călătoriei în schema generală de la punctul 48 punctele 2-4.

21. În cadrul primei întrebări preliminară, instanța de trimitere se întreabă, în esență și în primul rând, cu privire la posibilitatea de a considera transport maritim, în sensul punctului 48 punctul 7 litera (a) din anexa la Directiva 91/628, transportul cu o navă ro-ro prevăzut la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa menționată. În ipoteza unui răspuns afirmativ și în al doilea rând, instanța de trimitere se întreabă dacă, atunci când transportul cu o navă ro-ro are loc între două perioade de transport rutier, acestea din urmă nu sunt legate între ele, astfel cum această instanță presupune că se întâmplă în cazul unei scheme de călătorie identice atunci când partea maritimă se efectuează cu ajutorul unei nave-grajd.

11 — A se vedea Concluziile prezentate la 28 februarie 2008 în cauza Schwaninger Martin (C-207/06), aflată pe rolul Curții (nota de subsol 7).

22. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, după transportul cu o navă ro-ro a cărui durată pare să depășească 14 ore, care este perioada maximă de transport prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 prealabilă duratei minime de repaus de 1 oră, animalele trebuie să beneficieze de o perioadă de odihnă de 12 ore în temeiul punctului 48 punctul 7 litera (b) menționat anterior sau dacă transportul rutier poate fi efectuat imediat după debarcare, pentru o durată maximă de 28 de ore.

23. Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie adoptată o interpretare sistematică și teleologică a punctului 48 din anexa la Directiva 91/628 în ceea ce privește condițiile de călătorie a bovinelor pe durata transportului rutier, pe durata transportului cu o navă ro-ro și atunci când sunt transportate cu o navă-grajd.

24. Punctul 48 menționat diferențiază modulele de transport în funcție de garanțiile calitative pe care le oferă în ceea ce privește ocrotirea sănătății animalelor, în speță a bovinelor.

25. Astfel, în timp ce durata maximă a transportului rutier prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 este de 28 de ore, transportul maritim al bovinelor prin intermediul unor nave-grajd, prevăzut la punctul 48 punctul 7 litera (a) din

aceeași anexă, nu este supus niciunei durate maxime ca urmare a condițiilor de călătorie sensibil mai bune pe care le asigură animalelor.

26. Între aceste două extreme se află transportul cu nave ro-ro, care este în centrul întrebărilor preliminare adresate de instanța de trimitere. Astfel, deși bovinele nu sunt descărcate din camion pe navă cum se întâmplă în cazul unui transport cu o navă-grajd, acestea beneficiază de condiții care respectă mai mult sănătatea lor decât cele existente pe durata transportului rutier, ca urmare a garanțiilor suplimentare stabilite la punctul 26 al capitolului I din anexa la Directiva 91/628. Astfel, în timp ce bovinele suportă numeroase zdruncinări pe durata transportului rutier, punctul 26 subpunctul (i) din capitolul I menționat prevede un sistem de fixare a camioanelor care limitează mișcările vehiculului pe durata transportului cu o navă ro-ro. Tot astfel, în timp ce pe durata transportului rutier bovinele nu pot fi hrănite și/sau adăpate decât cu ocazia unei perioade de staționare, acestea pot, în schimb, să continue să fie hrănite și adăpate pe durata traversării, conform punctului 26 subpunctul (iii) menționat.

27. Fără a intenționa să anticipăm răspunsul la întrebările preliminare, este evident că legiuitorul comunitar a recunoscut specificitatea transportului cu nave ro-ro stabilind și la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628 dispoziții ad-hoc, inclusiv referitoare la durata transportului, luând în

considerare condițiile calitative ale acestui transport. Vom examina ulterior în prezentele concluzii efectele pe care aceste condiții le au asupra determinării duratei transportului cu o navă ro-ro.

28. În aceste condiții, menționarea, la punctul 26 din prezentele concluzii, a punctului 26 al capitolului I din anexa la Directiva 91/628 ne determină să răspundem imediat la primul aspect al primei întrebări că transportul cu o navă ro-ro trebuie fără îndoială calificat ca fiind transport maritim. Astfel, după cum am arătat deja cu ocazia concluziilor prezentate în cauza Schwaninger Martin, citată anterior, transportul cu o navă ro-ro aparține, în pofida particularităților sale, transportului maritim¹². În fond, punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628 se referă la acest mod de transport ca fiind un „transport maritim”.

29. În consecință, considerăm că se poate susține fără ezitare că punctul 48 punctul 7 litera (a) stabilește dispozițiile generale referitoare la transportul maritim, inclusiv transportul cu o navă ro-ro. Rezultă de aici că respectiva dispoziție se aplică tuturor tipurilor de transporturi maritime care îndeplinesc condițiile stabilite la punctul 48 punctele 2-4, cu excepția duratelor de călătorie și a perioadelor de odihnă.

30. Pentru a răspunde la prima întrebare adresată de instanța de trimitere, în ansamblul său, trebuie să se clarifice dacă fiecare dintre perioadele de transport rutier anterioară și ulterioară transportului cu o navă ro-ro sunt legate între ele.

31. În această privință, reclamanta din acțiunea principală și Comisia susțin că cele două perioade de transport rutier nu sunt *niciodată legate*. Guvernul suedez susține, dimpotrivă, că acestea sunt *totdeauna* legate între ele, întrucât este vorba despre o singură călătorie neîntreruptă. Acest guvern precizează de asemenea că numai teza sa ar corespunde finalității Directivei 91/628.

32. În opinia noastră, întrebarea adresată nu poate primi un răspuns atât de categoric. În definitiv, astfel cum vom demonstra în continuare, necesitatea de a calcula cumulativ cele două perioade de transport rutier trebuie apreciată în funcție de durata transportului cu o navă ro-ro, și anume dacă durata acestui transport este sau nu este egală cu cea prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628.

12 — Punctul 26.

33. Am arătat deja că transportul cu o navă ro-ro, în pofida calificării sale ca transport maritim, are caracteristici specifice. Aceste caracteristici au fost recunoscute de legiuitorul comunitar în Directiva 91/628, în special la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa la aceasta. În această privință, trimiterea de la finalul acestei dispoziții la schema generală de la punctul 48 punctele 2-4 din anexa menționată presupune că, contrar normelor aplicabile transportului maritim în general [punctul 48 punctul 7 litera (a)], durata maximă de transport de 28 de ore prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) din aceeași anexă trebuie luată în considerare în ipoteza unui transport de bovine cu o navă ro-ro. Cu toate acestea, trebuie să se precizeze că, pe durata transportului maritim, perioada de odihnă prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) menționat nu are sens. Astfel, indiferent dacă este vorba despre nave nave-grajd sau despre ro-ro, animalele pot continua să fie adăpate și/sau hrănite, în primul caz, ca urmare a condițiilor apropiate de cele dintr-un grajd, în al doilea caz, ca urmare a existenței și a respectării dispozițiilor punctului 26 subpunctul (iii) al capitolului I din anexa la Directiva 91/628, care permit să se asigure adăparea și hrănirea animalelor.

34. Rezultă că, atunci când se atinge durata de transport cu o navă ro-ro de 28 de ore, animalele vor beneficia, la sosirea în portul de destinație, de o perioadă de odihnă de 12 ore, conform punctului 48 punctul 7 litera (b) menționat. În această privință, trebuie precizat că cele 12 ore prevăzute de această dispoziție au aceeași funcție de „neutralizare” a perioadelor de transport efectuate anterior

acestei perioade de odihnă ca și perioada de 24 de ore prevăzută la punctul 48 punctul 5 din anexa la Directiva 91/628 aplicabil transportului rutier. Aceasta presupune că, după perioada de 12 ore de odihnă care urmează unui transport cu o navă ro-ro cu o durată de 28 de ore, poate începe o nouă perioadă de transport rutier.

35. Această interpretare a funcției perioadei de odihnă de 12 ore este confirmată, pe de o parte, de modul de redactare a punctului 48 punctul 7 litera (b) din anexa la Directiva 91/628, care nu face trimitere la punctul 48 punctul 5 din anexa menționată, și, pe de altă parte, de natura transportului cu o navă ro-ro, care, astfel cum s-a arătat deja anterior, oferă condiții calitative de călătorie care respectă mai mult sănătatea animalelor decât cele ale transportului rutier.

36. În cazul în care transportul cu o navă ro-ro are loc între două perioade de transport rutier, ipoteză avută în vedere de instanța de trimitere, legătura dintre acestea din urmă este, în opinia noastră, condiționată de durata transportului cu o navă ro-ro.

37. Dacă durata transportului cu o navă ro-ro atinge durata maximă de 28 de ore, perioada de odihnă de 12 ore, de care trebuie să beneficieze bovinele, neutralizează durata oricărui mod de transport care s-a scurs anterior.

38. Dacă durata transportului cu nava ro-ro nu atinge durata maximă de 28 de ore, cele două perioade de transport rutier trebuie să fie legate, ca urmare a finalității urmărite de Directiva 91/628, și anume protecția sănătății animalelor în cursul transportului. Astfel, a susține, în această ipoteză și asemenea Comisiei, interpretarea potrivit căreia perioadele de transport rutier nu ar fi legate între ele ar însemna ca o perioadă de transport cu o navă ro-ro să fie tratată mai favorabil decât o perioadă de odihnă. Astfel, în timp ce după o perioadă de odihnă de 20 de ore, precedată de o perioadă de transport rutier de 14 ore, perioada de transport rutier succesivă nu poate depăși 14 ore, conform schemei generale de la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la directiva menționată, a admite, într-o situație similară, că după un transport de 20 de ore cu o navă ro-ro ar fi posibilă o perioadă maximă de transport de 28 de ore, fără a lua în considerare durata transportului rutier care a precedat transportul pe mare, ar însemna să nu se respecte obiectivul urmărit de Directiva 91/628 de a reduce cât mai mult posibil transportul animalelor pe distanțe lungi și de a limita, așadar, durata transportului menționat în interesul bunăstării animalelor. Importanța acestui obiectiv a fost de altfel reiterată de Curte în Hotărârea din 23 noiembrie 2006, ZVK¹³, în legătură cu interpretarea noțiunii „transport” în sensul Directivei 91/628.

39. Interpretarea constând în legarea perioadelor de transport rutier în funcție de durata transportului cu o navă ro-ro garantează o protecție proporțională a animalelor în cursul călătoriei limitând cât mai mult posibil acumularea unor lungi perioade de transport. Această interpretare este, în opinia noastră, conformă obiectivului pe care legiuitorul comunitar a dorit să îl atingă, și anume un nivel echivalent de protecție a animalelor pe durata transportului acestora, ținând seama de diferitele condiții calitative specifice fiecărui mijloc de transport, astfel încât să se prevadă reguli adaptate fiecăruia dintre aceste mijloace, în special cele referitoare la durata transportului.

40. Prin urmare, teza susținută de guvernul suedez, conform căreia, pentru a garanta ocrotirea sănătății animalelor, ar trebui să se considere că există o singură călătorie *neîntreruptă*, nu ni se pare justificată. Deși trebuie să se admită că transportul se derulează pe durata unei singure călătorii¹⁴, această călătorie se compune totuși din moduri de transport diferite, supuse unor reguli de asemenea diferite. În plus, argumentația prezentată de

13 — C-300/05, Rec., p. I-11169, punctul 19.

14 — Amintim că, potrivit articolului 2 litera (g) din Directiva 91/628, o călătorie se definește ca „deplasarea de la locul de plecare la locul de destinație”.

guvernul suedez pare să creeze un tratament discriminatoriu pentru anumite moduri de transport, în speță transportul maritim, contravenind înseși rațiunii Directivei 91/628.

esență, soluționarea celei de a doua întrebări adresate de instanța de trimitere.

41. Prin urmare, nu ne putem alătura nici poziției susținute îndeosebi de Comisie, potrivit căreia perioadele de transport rutier anterioară și ulterioară perioadei de transport cu o navă ro-ro nu sunt niciodată legate, nici celei propuse de guvernul suedez, potrivit căreia aceste perioade ar fi totdeauna legate în cadrul unei singure călătorii neîntrerupte. În schimb, trebuie, în opinia noastră, ca la al doilea aspect al primei întrebări adresate de instanța de trimitere să se răspundă că legătura dintre perioada de transport rutier care precedă și cea care urmează unei perioade de transport cu o navă ro-ro depinde de împrejurarea dacă durata maximă a acestui transport, stabilită la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 conform trimiterii efectuate de punctul 48 punctul 7 litera (b) din această anexă, este atinsă.

43. În această privință, amintim că, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, după transportul cu o navă ro-ro a cărui durată pare să depășească 14 ore, care este perioada maximă de transport prevăzută la punctul 48 punctul 4 litera (d) menționat, animalele trebuie să beneficieze de o perioadă de odihnă de 12 ore în temeiul punctului 48 punctul 7 litera (b) menționat anterior sau dacă transportul rutier poate fi efectuat imediat după debarcarea acestora pentru o durată maximă de 28 de ore.

42. Analiza dezvoltată mai sus și răspunsul pe care l-am dat la prima întrebare permit, în

44. Astfel cum am arătat anterior, după un transport cu o navă ro-ro a cărui durată nu atinge 28 de ore, poate începe o nouă perioadă de transport rutier, ținând totuși seama de eventuala existență a unei perioade de transport rutier anterioară transportului cu nava ro-ro.

45. În speță, din decizia de trimitere reiese că transportul rutier care a precedat transportul cu o navă ro-ro a fost neutralizat de o perioadă de odihnă de peste 24 de ore (conform punctului 48 punctul 5 din anexa la Directiva 91/628) și că problema cu care se confruntă instanța de trimitere este de a ști dacă, după un transport cu o navă ro-ro cu o durată pretins excesivă (14 ore și 30 de minute), poate începe o nouă perioadă de transport. Or, astfel cum a demonstrat analiza noastră referitoare la prima întrebare preliminară, un transport rutier poate avea loc imediat după sosirea în portul de destinație a unei nave ro-ro a cărei călătorie nu a atins 28 de ore. Pe de altă parte, rezerva pe care am formulat-o anterior, referitoare la necesitatea de a lega între ele perioadele de transport rutier, este lipsită de relevanță în acțiunea principală, ca urmare a neutralizării perioadei de transport rutier anterioare transportului cu nava ro-ro.

46. Adăugăm, dacă este necesar, că alternativa avută în vedere de instanța de trimitere constând în aplicarea unei perioade de odihnă de 12 ore după o perioadă de transport cu o navă ro-ro de 14 ore trebuie înlăturată nu numai pentru motivul care a fost prezentat, ci și pentru alte motive legate de interpretarea sistematică a Directivei 91/628. În particular, această interpretare ar însemna să se acorde un tratament mai favorabil transportului rutier cu o durată de 14 ore, care, conform punctului 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628, nu trebuie să fie urmat decât de o perioadă de odihnă „de cel puțin 1 oră”, în raport cu un transport cu o navă ro-ro, care ar trebui să fie urmat de o perioadă de odihnă de 12 ore, în condițiile în care acest ultim mod de transport asigură animalelor condiții calitative de călătorie care respectă mai mult

sănătatea acestora decât cele ale transportului rutier¹⁵.

47. Având în vedere ceea ce precedă, propunem ca la întrebările preliminare să se răspundă că, în primul rând, punctul 48 punctul 7 litera (a) din anexa la Directiva 91/628 reglementează cerințele esențiale aplicabile transportului maritim, inclusiv transportului cu o navă ro-ro prevăzut la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa menționată. În al doilea rând, legătura dintre perioada de transport rutier care precedă și cea care urmează unei perioade de transport cu o navă ro-ro depinde de împrejurarea dacă durata maximă a acestui transport, stabilită la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628 conform trimiterii efectuate de punctul 48 punctul 7 litera (b) din această anexă, este atinsă. În consecință, atunci când durata transportului cu o navă ro-ro nu atinge durata maximă de 28 de ore, poate începe o perioadă de transport rutier imediat după sosirea în portul de destinație. Pentru a calcula această perioadă conform Directivei 91/628, trebuie luată în considerare durata transportului rutier care a precedat transportul cu o navă ro-ro, cu excepția cazului în care o perioadă de odihnă de cel puțin 24 de ore, în temeiul punctului 48 punctul 5 din anexa la Directiva 91/628, a neutralizat perioada de transport rutier anterioară transportului maritim. Este de competența instanței de trimitere să aprecieze dacă, în acțiunea principală, călătoria în cauză îndeplinește condițiile menționate mai sus.

15 — A se vedea de asemenea, în acest sens, Concluziile prezentate în cauza Schwaninger Martin, citată anterior (punctele 31-35).

V — Concluzie

48. În lumina ansamblului considerațiilor care precedă, propunem Curții ca, la întrebările care i-au fost adresate de Finanzgericht Hamburg, să răspundă după cum urmează:

- „1) Punctul 48 punctul 7 litera (a) din anexa la Directiva 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995, trebuie interpretat în sensul că reglementează cerințele esențiale aplicabile transportului maritim, inclusiv transportului prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din Comunitatea Europeană, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, prevăzut la punctul 48 punctul 7 litera (b) din anexa menționată.
- 2) Legătura dintre perioada de transport rutier care precedă și cea care urmează unei perioade de transport prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din Comunitatea Europeană, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, depinde de împrejurarea dacă durata maximă a acestui transport, stabilită la punctul 48 punctul 4 litera (d) din anexa la Directiva 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29, conform trimiterii efectuate de punctul 48 punctul 7 litera (b) din această anexă, este atinsă.

În consecință, atunci când durata transportului prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din Comunitatea Europeană, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, nu atinge durata maximă de 28 de ore, poate începe o perioadă de transport rutier imediat după sosirea în portul de destinație. Pentru a calcula această perioadă conform Directivei 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29, trebuie luată în considerare durata transportul rutier care a precedat transportul prin care se face legătura în mod regulat și direct între două puncte geografice din Comunitatea Europeană, prin intermediul vehiculelor încărcate pe nave fără descărcarea animalelor, cu excepția cazului în care o perioadă de odihnă de cel puțin 24 de ore, în temeiul punctului 48 punctul 5 din anexa la directiva menționată, a neutralizat perioada de transport rutier anterioară transportului maritim.

Este de competența instanței de trimitere să aprecieze dacă, în acțiunea principală, călătoria în cauză îndeplinește condițiile menționate mai sus.”